

تدوین شده است، بعضی بر اساس قالب و بعضی بر اساس ویژگی‌های سبکی.

وی تصریح کرده است: «مسلمانان چه این شاعران را با وجود اختلاف سبک و سیاق سخن، زیر چتر انقلاب اسلامی گرد آورد، محتوای شعرشان بود. ولی این نقدها را بیشتر مبتنی بر صورت شعر خواهید یافت. حقیقت این است که از جانبی صاحب این قلم از دیرباز خود را در نقد صوری شعر تواناتر می‌دیده است و از جانبی نقد محتوایی شعر انقلاب بیشتر به کار غیرشاعران می‌آید، برای تحلیل‌های تاریخی و فکری. ولی هدف از تألیف این کتاب ارائه آموزه‌های هنری برای شاعران جوان تر و نیز آشنایی آنان با جریان‌ها و جریان سازان شعر انقلاب بوده است و این با نقد صوری بیشتر میسر می‌شد. با این همه، در مواردی نقدها از اشاراتی به محتوای آثار شاعران خالی نیست.»

محمد کاظم کاظمی خاطر نشان کرده است: «با همه تلاشم برای حفظ بی‌طرفی و انصاف، نمی‌توانم مدعی شوم که سلیقه فردی من در میزان تفصیل و یا موضعی که در نقد هر شاعر داشته‌ام، مؤثر نبوده است. فقط می‌توانم بگویم که کوشیده‌ام دیگر ملاحظات معمول و رایج را در کار نداشته باشم و به رفتگان و آنانی که سایه‌شان بر سر شعر فارسی است به یک دیده بنگرم.»

■ مقدمه ای برای خلع سلاح

مؤلف کتاب «ده شاعر انقلاب» با این توضیحاتی که در مقدمه داده، به نوعی منتقدان کتاب خود را خلع سلاح کرده و توقع مخاطبان را از خواندن کتابی انتقادی درباره شاعران انقلاب، به تناسب نوشته‌های خود در این کتاب، راهنمایی کرده است. شاید اگر کسی کتابی را به دست بگیرد که در آن نقد شعرهای ده شاعر از یک جریان شعری و مقدمه‌ای درباره کم و کیف این جریان نوشته شده باشد، توقع دارد بتواند سیمایی کلی و نهایی از این جریان به کمک آن کتاب ترسیم کند. وقتی توضیحات مؤلف در مقدمه کتاب «ده شاعر انقلاب» را می‌خوانیم، از همان ابتدا باید این توقع را که دست‌یابی به سیمایی کلی جریان شعر انقلاب اسلامی است، کنار بگذاریم و به جای آن، یازده مقاله را بخوانیم که یکی از آن‌ها قرار است یک جریان شعری را در یک نگاه بررسی کند و ده مقاله بعدی قرار است هر کدام نقدی بر شعرهای ده شاعر برجسته آن جریان باشد. البته به چند دلیل نمی‌توان توقع داشت که پژوهشگری درباره جریان شعر انقلاب اسلامی حرف نهایی را بزند؛ چرا که اولاً هنوز بسیاری از شاعران این جریان شعری در قید حیات و در حال سرودن هستند، ثانیاً این جریان شعری با سروده‌های این شاعران هنوز و همچنان در حال تکامل است و ثالثاً در بسیاری از حوزه‌های مرتبط با علوم انسانی از جمله نقد ادبی، هیچ‌کس نیست که حرف نهایی را زده

است؛ این کتاب یکی از محدود نوشته‌هایی است که به دور از غرض‌های غیر شعری، با توجه به معیارهای ادبی و در روزگاری که جریان شعر انقلاب اسلامی ثبات و دوام و قوام یافته، تدوین شده است.

«ده شاعر انقلاب» نوشته محمد کاظم کاظمی، در سال ۱۳۸۹ توسط انتشارات سوره مهر منتشر شده است. در این کتاب، پس از مقدمه و مقاله‌ای با عنوان «شعر انقلاب در یک نگاه»، شعرهای ده شاعر برگزیده جریان شعر انقلاب اسلامی در ده فصل نقد و بررسی شده است که این شاعران عبارت‌اند از: حمید سبزواری، مهرداد اوستا، طاهره صفارزاده، علی موسوی گرمارودی، نصر... مردانی، علی معلم، حسن حسینی، قیصر امین‌پور، احمد عزیزی و سلمان هراتی. در بخش پایانی کتاب نیز یادداشتی با عنوان «پایانه» آمده است که توضیحات پایانی مؤلف درباره کتاب است.

محمد کاظم کاظمی در مقدمه خود بر «ده شاعر انقلاب» نوشته است: «کتاب حاضر با هدف ترسیم سیمای شعر انقلاب اسلامی ایران و بدایع صوری و معنوی آن، در پرتو نقد آثار چند تن از شاعران عصر انقلاب، فراهم آمده است. با این نقدها در پی آن بوده‌ام که ضمن ارزیابی آثار این شاعران، از روند تکوین و بالندگی این جریان گزارشی به دست‌دهم. وی با اشاره به اینکه هدف از تألیف این کتاب این بوده است که آثار شاعران توانمند، سرشناس و جریان‌ساز انقلاب ارزیابی شود، اذعان کرده است: «البته باید پذیرفت که در بعضی از این شاعران، یک یا دو صفت از صفات بالا [یعنی توانمندی، سرشناسی و جریان‌سازی] برجسته‌تر است و اگر بیم‌دراز دامن شدن سخن نمی‌رفت، حق آن بود که نقد آثار چند شاعر توانمند دیگر آن سال‌ها نیز در این سلسله جای گیرد.» کاظمی در توضیح روش نقد شعرها در این کتاب نیز این‌گونه گفته است: «نمی‌توانم گفت که این نقدها بر پایه مکاتب و شیوه‌های علمی نقد ادبی استوار است.

نقدنویسی همانند پژوهشگری، روزنامه‌نگاری، ویراستاری، کتاب‌آرایی و دیگر مشاغلی که در این سال‌ها داشته‌ام بر ایمن بیشتر تجربی بوده است و متأثر از ذوق و سلیقه. ولی باز به تجربه حس کرده‌ام که این گونه نقدها بیش از نقدهای کاملاً علمی و آکادمیک شاعران جوان را خوش آمده است؛ شاید چون از منظر یک شاعر و نیازها و انتظاراتی که دارد به آثار نگریده‌ام.»

وی درباره تفاوت ساختار نقدها در فصل‌های مختلف این کتاب نیز چنین توضیح داده است: «باز به همین سبب که یک روش مدرسی در کار نداشته‌ام، ساختار نقدها یکسان نیست و تابع مقتضیات شعر هر شاعر است. بعضی نقدها بر اساس سیر زمانی کار شاعر